

Nederlandse Sociologische Vereniging

Jaarverslag 2021 van de Nederlandse Sociologische Vereniging

Secretaris

Dr. Rie Bosman
Rijksuniversiteit Groningen, Vakgroep Sociologie
Grote Rozenstraat 31, 9712 TG Groningen, m.h.bosman@rug.nl

Het secretariaat is ondergebracht bij KBA (Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt) in Nijmegen. De ondersteuning werd verzorgd door Anette Lodestijn, Sandy Hermsen en Kim Romijnders. De website wordt beheerd door Tim Reeskens.

Bestuurssamenstelling

Bestuurslid Bowen Paulle (UvA) liet in september 2021 weten dat hij wegens verandering van baan zijn bestuurszetel moet opgeven. Er is nog geen opvolger gevonden bij Sociologie UvA. Een bestuurslid namens de Vereniging voor Beleidsonderzoek (VBO), teneinde ook een de (commerciële) onderzoeksbureaus in Nederland te vertegenwoordigen, wordt in 2022 in het NSV-bestuur benoemd.

Op 31 december 2021 werd het bestuur gevormd door prof. dr. Godfried Engbersen (voorzitter, EUR), dr. Rie Bosman (secretaris, RUG), dr. Peteke Feijten (SCP), dr. Liesbet Heyse (RUG), dr. Hilje van der Horst (WUR), dr. Mariska van der Horst (VU), dr. Eva Jaspers (UU), prof. dr. Willem de Koster (EUR), dr. Tim Reeskens (TiU), Thomas Klijnstra MSc (NVLM), en prof. dr. Ellen Verbakel (penningmeester, RU).

Het bestuur kwam in 2021 zeven keer bijeen, te beginnen met de jaarlijkse Strategievergadering op 11 januari. Alle vergaderingen in 2021 vonden digitaal via ZOOM plaats.

Ledenaantal

De NSV had op 1 januari 2021 354 actieve leden en op 1 januari 2022 363. Er zijn 34 leden lid geworden en 25 leden hebben hun lidmaatschap opgezegd: een netto aanwas van 9 nieuwe leden. Deelnemers aan de Dag van de Sociologie die geen NSV lid waren, kregen na afloop van de Dag een uitnodiging om lid te worden; 12 deelnemers gaven gehoor aan deze uitnodiging.

De NSV streeft er vooral naar jongere collega's in de afdelingen te interesseren voor het lidmaatschap. Afgestudeerden aan een van de zeven sociologie-afdelingen in Nederland krijgen het lidmaatschap gedurende 1 jaar gratis aangeboden.

Financiën

In 2021 bedroegen de baten 61.708 euro en de lasten 64.711 euro, met een negatief resultaat van 3.003 euro. Het negatieve resultaat komt in de eerste plaats door verminderde inkomsten uit lidmaatschappen – deze dip lijkt in 2022 weer te zijn gekeerd. Daarnaast is het negatieve

resultaat te deels te verklaren door de keuze de deelnamekosten voor de Dag van de Sociologie laag te houden, omdat het een online versie was. Tegelijkertijd bracht deze uitvoering juist hogere kosten met zich mee voor digitale ondersteuning, alsmede een filmploeg en regisseur voor het afsluitende panel. In tegenstelling tot andere jaren was de Dag van de Sociologie dit keer daarom verliesdragend.

In 2021 werden vooruitbetaalde kosten gemaakt voor de Leergang; de subsidie-inkomsten uit het PAOS-fonds om deze kosten te kunnen dekken, volgen pas later.

De contributie is in 2021 niet verhoogd. Alle leden van de NSV ontvangen het Sociologie Magazine en hebben korting bij de activiteiten die worden ondernomen door de NSV. De abonnementenregeling waarbij NSV leden een introductiekorting krijgen, en tijdschriften een klein bedrag per NSV lid onder de abonnees ontvangen, was in 2021 niet meer van kracht.

Activiteiten van de NSV in 2021

Sociologie Magazine, socialevraagstukken.nl, en Nederlandse tijdschriften

Het NSV bestuur heeft regelmatig contact met de redactie van *Sociologie Magazine*, het tijdschrift dat alle NSV leden ontvangen als onderdeel van hun lidmaatschap. *Sociologie Magazine* brengt ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van Sociologie in Nederland een themanummer uit, dat gratis wordt uitgereikt aan de deelnemers van de Dag van de Sociologie. NSV bestuurslid Bowen Paulle interviewt Bart van Heerikhuizen over de eerste leerstoelhouder Sociologie Willem Bongers, bij wie Van Heerikhuizen is gepromoveerd. Het interview zal in het tweede nummer van 2022 in *Sociologie Magazine* verschijnen.

De samenwerking tussen de NSV en www.socialevraagstukken.nl is in 2021 gecontinueerd. Met 100.000 bezoekers per maand is de publiekswaarde van groot belang voor de verspreiding van sociologische kennis, en voor valorisatie-doeleinden. De publiekswaarde wordt ondersteund door een professionele redactie en een toegewijde sociologie-redacteur. Opvallend was in 2021 de grote aandacht voor onderwerpen gerelateerd aan COVID-19 en haar maatschappelijke gevolgen. Het ‘sociologenpanel’ werd in een nieuw format voortgezet met kleinschalige groepsinterviews met o.a. leden van het panel. De in 2020 gestarte reeks ‘Nakijken’, sociologische reflecties van Thijs Bol op de gelauwerde televisieserie ‘Klassen’, werd in 2021 voortgezet. Andere activiteiten waarin socialevraagstukken.nl een initiërende rol speelt zijn de Nacht van de Sociologie en de Prijs voor Publieke Sociologie. Socialevraagstukken.nl is daarmee een steeds belangrijker platform voor de sociologie in brede zin, waaronder de NSV en de afdelingen Sociologie. Het ontsluit actuele sociologische kennis en inzichten voor v.o.-scholen, beleidsmakers, professionals en het brede publiek.

De samenwerking van NSV en socialevraagstukken.nl is mogelijk door de zeer gewaardeerde financiële steun van de afdelingen sociologie in Nederland. De hoogte van de jaarlijkse bijdrage is in 2021 aangepast aan de omvang van de afdelingen.

De huidige tweejarige samenwerkingsperiode loopt tot eind 2022; vanaf 1 januari 2023 gaan we over naar een driejarige periode van samenwerking.

Het NSV-bestuur houdt regelmatig contact met vertegenwoordigers van de redacties van *Tijdschrift Sociologie* en *Mens en Maatschappij*. *Tijdschrift Sociologie* ontving in 2021 een bijdrage uit het Open Access fonds. *Mens en Maatschappij* ontving voor het laatst een bijdrage uit de per 1 januari 2021 beëindigde kortingsregeling voor NSV-leden.

In 2021 heeft het NSV-bestuur de Nederlandse sociologische tijdschriften *Mens en Maatschappij* (sinds 1925!) en *Tijdschrift Sociologie*, evenals *Sociologie Magazine* en de

publiekswebsite socialevraagstukken.nl uitgenodigd aandacht te schenken aan het thema ‘100 jaar Sociologie in Nederland’. Alle redacties hebben positief op deze uitnodiging gereageerd.

Een bijzonder initiatief is de samenwerking van het NSV-bestuur en socialevraagstukken.nl in het voorbereiden van een jubileumbundel, met auteurs uit alle sociologie-afdelingen in Nederland. De bundel is een bijzondere uitgave van het jaarboek socialevraagstukken.nl en bevat een serie thematische essays gewijd aan grote maatschappelijke transformaties en actuele maatschappelijke vraagstukken. Daarnaast wordt in een viertal dialogen oudere en jongere sociologen met elkaar in gesprek gebracht over meer doorsnijdende thema’s. De jubileumbundel heeft als werktitel ‘Met sociologische ogen’ zal op het Actualiteitencollege op 24 november 2022 worden gepresenteerd.

De in 2020 in het leven geroepen *NSV Nieuwsbrief* is ook in 2021 drie keer verzonden. Met deze nieuwsbrief blijven we onze leden op de hoogte houden van onze activiteiten, ook nu er geen (corona-) beperkingen meer bestaan om fysiek zichtbaar te zijn.

Dag van de Sociologie

Op 10 juni 2021 vond de allereerste *online* Dag van de Sociologie plaats, georganiseerd door de NSV en de afdeling sociologie van de Universiteit Utrecht. Ondanks het feit dat we elkaar niet in levenden lijve konden treffen, was dit een van de drukstbezochte Dagen ooit. Meer dan 160 presentatoren deelden hun onderzoek met elkaar en andere belangstellenden: in totaal namen ruim 200 sociologen uit Nederland en Vlaanderen deel. Uiteraard waren er op deze Dag meerdere sessies gewijd aan de gevolgen van de COVID-19 pandemie voor onze samenlevingen. Daarnaast waren er opvallend veel sessies rondom het thema migratie, en over familiesociologie, gezondheid en netwerken. Maar er was ook aandacht voor mantelzorg, criminaliteit en cultuursociologie, wat de reikwijdte van onze discipline nogmaals benadrukt. Ongeveer de helft van de sessies vond in het Nederlands plaats, de andere helft in het Engels, zodat de Dag van de Sociologie toegankelijk is voor zowel onze buitenlandse collega’s aan de universiteiten, als voor praktijksociologen die in een Nederlandstalige context functioneren. Inplaats van de gebruikelijke ‘keynote lecture’ werd gekozen voor een paneldiscussie rondom het thema polarisatie. Andreas Flache (RUG), Katerina Manevska (RU), Cecil Meeusen (KU Leuven) en Marcel Lubbers (UU) gingen met elkaar in debat over wat polarisatie eigenlijk is, in hoeverre we ons er zorgen over dienen te maken, en welke antwoorden de sociologie kan bieden. Via de chatfunctie werden ook vragen uit het publiek voorgelegd aan het panel. Deze opzet werd gewaardeerd door het publiek, en is ook volgens de deelnemers een vervolg waard. Na afloop van het panel werd de prijzen uitgereikt: de NSV-scriptieprijs voor de beste master scriptie, en de Artikelprijs voor het beste sociologische artikel.

Ondanks een sterk gewijzigde opzet was ook deze editie van de Dag van de Sociologie een levendige aangelegenheid, waar Nederlandse en Vlaamse sociologen lieten zien ondanks alle hindernissen van het afgelopen jaar, boeiend en belangwekkend onderzoek te (blijven) doen naar alle aspecten van de samenleving.

Prijzen

Myrthe Hendrix (RU Nijmegen) is de winnaar van de NSV-masterthesisprijs 2021 met haar thesis *Zwanger op de werkvloer: dat baart zorgen. Evaluatie van de mate waarin voorlichtingsmaatregelen aan vrouwen effectief zijn in de aanpak van zwangerschapsdiscriminatie*. Uit het juryrapport: “Dit advies is niet zomaar een nagedachte, maar geeft uiting van een sterke wil van de auteur om een publieke sociologie uit te dragen die actoren uit het maatschappelijke middenveld en beleidsmakers beter tracht te informeren bij het uittekenen van strategieën om problemen als zwangerschapsdiscriminatie aan te pakken.” De

jury bestond uit Rene Bekkers (Vrije Universiteit Amsterdam), Bowen Paulle (Universiteit van Amsterdam), Gijs Huitsing (Rijksuniversiteit Groningen), Roza Meuleman (Radboud Universiteit Nijmegen), Thomas Swerts (Erasmus Universiteit Rotterdam), Tim Reeskens (Tilburg University) en Amy Nivette (Universiteit Utrecht).

De winnaar van de tweejaarlijkse NSV Artikelprijs 2021 is: “*Etnische discriminatie op de Nederlandse arbeidsmarkt: Verschillen tussen etnische groepen en de rol van beschikbare informatie over sollicitanten*”, geschreven door **Lex Thijssen, Marcel Coenders en Bram Lancee**, en gepubliceerd in *Mens en Maatschappij*. Zoals een jurylid opmerkte: “Een mooi opgezette en uitgevoerde studie waar methodologisch weinig op aan te merken valt.” De jury bestond uit Myrte Hoekstra (Beleid en Maatschappij), Ineke Maas (Mens en Maatschappij), Joram Pach (Tijdschrift Sociologie), en Ronald Batenburg (Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken).

De tweejaarlijkse NSV Dissertatieprijs wordt toegekend aan de beste sociologische dissertatie die in de twee voorafgaande jaren aan een Nederlandse universiteit is verdedigd. Traditiegetrouw wordt de winnaar van de Dissertatieprijs bij het Actualiteitencollege bekend gemaakt. In 2021 won **Saskia Glas** (Radboud Universiteit Nijmegen) de NSV Dissertatieprijs met haar proefschrift getiteld “Where are the Muslim feminists? Religiosity and support for gender equality in the Arab region”. Aafke Komter, Paul Schnabel en Pauline Meurs vormden samen de jury.

U kunt de juryrapporten vinden op de [NSV-website](#). Ook de publiekswebsite [socialevraagstukken.nl](#) besteedde aandacht aan de prijswinnende onderzoeken.

De NSV-VBO Beleidsprijs en de Publieksprijs (georganiseerd wordt in samenwerking met Sociale Vraagstukken) zijn vanwege de pandemie doorgeschoven naar 2022.

Erelidmaatschappen

Een heel bijzondere prijs is het Erelidmaatschap van de Nederlandse Sociologische Vereniging. Nadat het enkele jaren stil was in de NSV- eregalerij, werden in het jaar 2021 twee ereliden benoemd. Vijf jaar na de vorige benoeming werd Bart van Heerikhuizen tot het 25ste erelid benoemd. Onder normale omstandigheden worden erelidmaatschappen feestelijk uitgereikt op het Actualiteitencollege in november, maar vanwege de corona-maatregelen hebben we deze eervolle benoeming in huiselijke omstandigheden aan de laureaat bekend gemaakt. In een bijeenkomst via ZOOM op 19 april werd het erelidmaatschap uitgereikt aan een verraste en vereerde Bart van Heerikhuizen – die een gesprek over honderd jaar Sociologie verwachtte. Nico Wilterdink schreef een prachtige laudatio over Bart van Heerikhuizen, ‘wiens reputatie toch wel het meest op de kwaliteit van zijn voordrachten en colleges berust’. U vindt de laudatio in de [Portrettengalerij](#) op de NSV website. Het NSV bestuur spreekt met dit erelidmaatschap haar grote waardering en dank aan Bart van Heerikhuizen uit, voor alles wat hij voor ons vak gedaan heeft.

Ook het 26^e erelidmaatschap werd online bekend gemaakt, en wel op het Actualiteitencollege van 25 november 2021. Ons nieuwe erelid Jenny Gierveld was daarbij online aanwezig. De feestelijke uitreiking van het erelidmaatschap zal plaatsvinden op de Dag van de Sociologie, op 16 juni 2022 in Groningen.

Het NSV-bestuur spreekt met dit erelidmaatschap haar grote waardering en dank uit aan Jenny Gierveld, voor haar imposante en baanbrekende werk voor sociologie en samenleving. We noemen alvast haar gezaghebbende onderzoek naar eenzaamheid, de mede door haar geïnitieerde grootscheepse dataverzamelingen, haar verbindende werk in instituties, organisaties

en adviescommissies, en tot slot haar zichtbaarheid als publiek socioloog. Theo van Tilburg en Pearl Dykstra hebben een prachtige laudatio geschreven van Jenny Gierveld, die u vindt in de [Portrettengalerij](#).

Actualiteitencollege

Op donderdag 25 november kwamen een kleine 50 mensen bijeen voor het jaarlijkse Actualiteitencollege, dat voor de tweede keer *online* werd gehouden. Het thema was ‘vertrouwen’, een uiterst actueel thema zoals SCP-directeur en dagvoorzitter Kim Putters overtuigend schetste. De coronacrisis, de moeizame formatie, de toeslagenaffaire: allemaal zaken die het vertrouwen van burgers in de overheid geen goed doen. Maar gaat het wel écht over vertrouwen bij metingen van politiek vertrouwen, vroeg de eerste spreker Paul Dekker (Tilburg University) zich af. Hij betoogde dat wat we in survey-onderzoek vaak vertrouwen noemen eigenlijk vooral politieke steun meet. Kijken we breder naar vertrouwen, dus ook interpersoonlijk vertrouwen en vertrouwen in instituties zoals de rechtspraak, dan blijkt er weinig grond om te spreken van een vertrouwenscrisis.

Een groep waarin het politiek vertrouwen al geruime tijd laag is, zijn praktisch geschoolden. Kjell Noordzij (Erasmus Universiteit) vertelde over zijn promotie-onderzoek bij deze groep, en de rol die ‘culturele afstand’ (o.a. het gevoel dat er op je neergekeken wordt, en niet-aansprekende communicatiestijl) hierbij speelt. Hij gebruikt een combinatie van onderzoeksmethoden, zoals enquête-analyse en interviews met praktisch geschoolden aan de hand van foto’s. Hij laat zien dat ervaren culturele afstand een groot deel van de opleidingskloof in attitudes en gedragingen verklaart. Dit inzicht kan politici helpen om te beseffen hoe het electoraat hen ziet, en kan handvatten bieden om de kloof te dichten.

De laatste spreker was Ira van Keulen, die werkt bij de Nationale Ombudsman en die aan de hand van diverse voorbeelden de conflicten tussen burgers en (landelijke en lokale) overheid illustreerde. Daaruit sprak hoe gebrekkige overheidsdienstverlening en -communicatie het vertrouwen van burgers aantast. Behalve een-op-een bemiddeling tussen burgers en overheden, maakt de Ombudsman zich ook sterk voor een grotere bewustwording bij de overheid dat ze het vertrouwen van burgers alleen kan terugwinnen door zich in haar dienstverlening zélf betrouwbaarder te tonen.

Vervolgens gingen de aanwezigen in kleine groepjes uiteen om over het gehoorde van gedachten te wisselen. Daarna sloot Kim Putters het inhoudelijke gedeelte af en volgden er twee feestelijke momenten: de uitreiking van de NVS-dissertatieprijs aan Saskia Glas, en het 26e NSV-erelidmaatschap aan Jenny Gierveld.

Nacht van de Sociologie

Op 26 november 2021 vond voor de tweede keer de landelijke *Nacht van de Sociologie* plaats in Rotterdam. Bij die gelegenheid werd ook de ‘[de sociologische bril](#)’ uitgereikt, de prijs voor het beste publiek-sociologische boek. De *Groningse Nacht van de Sociologie* (sinds 2004) vond op 4 maart 2021 wegens de corona-maatregelen online plaats. De NSV is blij met een zowel Groningse als landelijke Nacht van de Sociologie, die beide vooral een jonger publiek van sociologen aanspreken.

Op 15 juni 2022 vindt er een speciale editie van de Nacht van de Sociologie plaats, voorafgaand aan de Dag van de Sociologie.

Algemene Ledenvergadering 2021

De NSV is een vereniging en statutair verplicht om jaarlijks een algemene ledenvergadering te houden en verantwoording af te leggen van het gevoerde algemene en financiële beleid. De ALV vindt gewoonlijk plaats tijdens de lunchpauze van de Dag van de Sociologie en wordt dan door een bescheiden aantal actieve NSV-leden bezocht. Tijdens de ALV worden het Jaarverslag en het Financieel Verslag van het afgelopen jaar besproken, wordt de nieuwe contributie vastgesteld en worden eventuele nieuwe bestuursleden benoemd.

De ALV van 2021 vond op 10 juni plaats via een Zoom-meeting en werd, naast het bijna voltallige NSV-bestuur, door een groter aantal leden dan gewoonlijk bijgewoond. Op het Jaarverslag van 2020 wordt met waardering gereageerd. Er zijn complimenten voor het feit dat het NSV-bestuur ondanks de corona-bepalingen haar activiteiten zoveel mogelijk heeft voortgezet. De financiële verslagen over 2019 en 2020 zijn door een kascommissie gecontroleerd en worden ook door de ledenvergadering akkoord bevonden. Er is geen reden te contributie te veranderen. Er wordt nog enige tijd doorgepraat over mogelijke nieuwe initiatieven, waarvoor financiële ruimte is. Tot slot werd op de ALV een nieuw bestuurslid namens de afdeling Sociologie van de UvA benoemd: Bowen Paulle die helaas hetzelfde jaar al weer aftrad wegens een functie elders. In het NSV-bestuur zijn alle zeven afdelingen Sociologie in Nederland permanent vertegenwoordigd; daarnaast zijn er zetels voor vertegenwoordigers van het SCP en de Nederlandse Vereniging voor Leraren Maatschappijleer (NVLM). Een uitgebreid verslag van de ALV 2021 is te vinden op de NSV-website, evenals het financiële verslag.

De NSV als beroepsvereniging

In maart 2018 verwierf de NSV een bijdrage uit het PAOS fonds voor de ontwikkeling van een Academische Leergang Sociologie. De leergang ging in 2019 van start onder de titel: ‘Sociologie voor de Beleidspraktijk, Academische Leergang voor Professionals van de Nederlandse Sociologische Vereniging’. De corona-maatregelen hebben de uitvoering van de leergang ingrijpend bemoeilijkt, in het academisch jaar 2019-2020 zijn slechts twee van de vier beoogde bijeenkomsten gerealiseerd. Ook in 2021 kon maar één bijeenkomst daadwerkelijk plaatsvinden, en wel op 15 oktober in Tilburg. Het thema van deze bijeenkomst was: *‘Waarden en normen in Nederland: Verleden, heden en toekomst’*, door de sociologie-afdeling van de Universiteit van Tilburg (Tim Reeskens, Quita Muis).

Na afloop waren alle deelnemers steeds erg onder de indruk van hetgeen er allemaal besproken was. Ze waren onder de indruk van de mate waarin elke bijeenkomst in korte tijd een grote mate van verdieping bood aan de hand van de theorie, en tegelijkertijd de deelnemers niet verloor maar wist mee te nemen. De deelnemers waren enthousiast over de groeps grootte van de bijeenkomsten, er was steeds veel ruimte voor het koppelen van de theorie aan persoonlijke ervaringen uit de beroepspraktijk.

Nederlandse Vereniging voor Leraren Maatschappijleer/-wetenschappen

De NSV beschouwt de schoolvakken maatschappijleer en maatschappijwetenschappen als v.o.-pendant van de wetenschappelijke discipline. Namens de NVLM heeft Thomas Klijnstra in 2021 wederom deelgenomen in het NSV-bestuur. Er zijn met name stappen gezet om intensiever samen te werken en meer kennis te delen tussen de NSV en NVLM. Sociologen hebben bijvoorbeeld een bijdrage geleverd aan verschillende conferenties voor docenten maatschappijleer en maatschappijwetenschappen. Op de Dag van de Sociologie heeft is er door het NVLM bestuurslid een presentatie gegeven over het redeneren van leerlingen over maatschappelijke vraagstukken. Daarnaast zijn de eerste stappen gezet om de Academische Leergang(en) onder de aandacht te brengen van de leden van de NVLM.

Lidmaatschappen internationale verenigingen

De NSV is lid van de International Sociological Association (ISA) en van de European Sociological Association (ESA).

Tot slot

2021 was het tweede jaar dat onze activiteiten gebukt gingen onder de pandemie, een jaar dat van de eerste tot de laatste dag werd gedomineerd door beperkende maatregelen. Ondanks een wat soepeler periode in de zomer vonden alle activiteiten van de NSV online plaats, zoals hierboven beschreven.

Sinds maart 2022 kunnen we weer ‘normaal’ ons werk doen, en kunnen we op feestelijke wijze het honderdjarig bestaan van onze discipline vieren. We kijken er naar uit u allen te begroeten op de Dag van de Sociologie, op 16 juni in Groningen.